
Музей пам'яті жертв Голокосту у Хмельницькій області

Історія створення музею

Музей пам'яті жертв Голокосту у Хмельницькій області, що знаходиться в Общинному центрі «Тхія», засновано 25 серпня 2010 р. як краєзнавчий музей. Ініціатива створення подібного музею належить директору благодійного фонду «Хесед Бешт» та голові Хмельницької обласної єврейської громади Ігорю Ратушному. Формування колекції музею почалося ще у 1999 р. У вересні 2010 року Музей отримав постійне приміщення, а у вересні 2012 року відкрилась постійно діюча експозиція

× *Частина експозиції: у центрі Книга Пам'яті з іменами жертв Голокосту на Поділлі*

Концепція музею

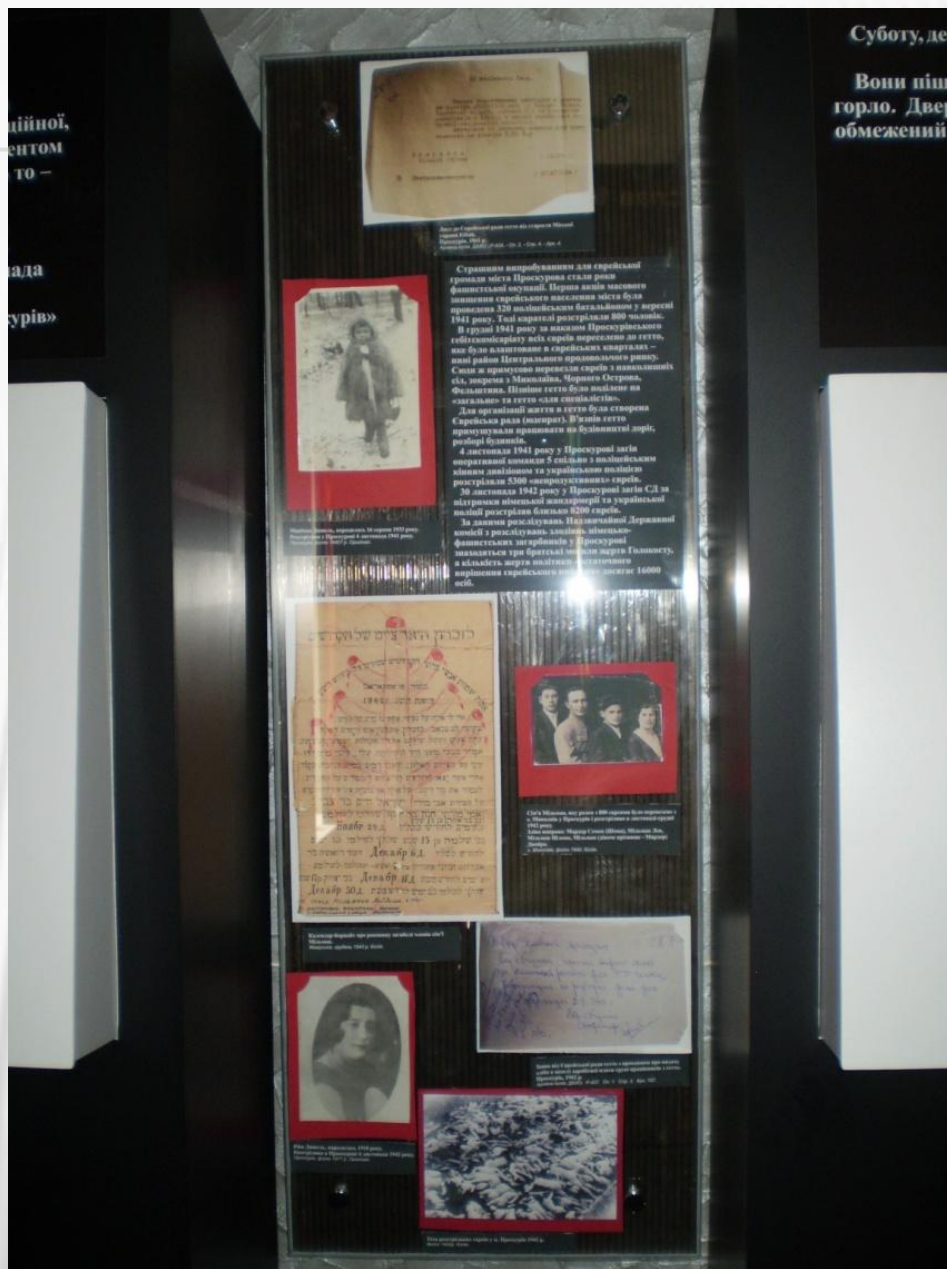
❖ Частина еспозиції: “Голокост і Пам’ять”

- ❖ Музей зорієнтований не лише на членів єврейської громади та жителів м. Хмельницького та області. Його аудиторія набагато ширше. Концепція музею та головне правило, яким керувались при відборі матеріалів для їх представлення на вітринах, полягає в наступному: **«Голокост стався не лише у Німеччині чи Польщі, це сталося і у нашій області, у нашому місті, на сусідній вулиці»**. Саме тому основна аудиторія відвідувачів Музею – українські діти, школярі та студенти, науковці.

**Частина еспозиції:
“Голокост і Пам’ять”
(стенд з інформацією про
Голокост на Поділлі)**

- ✘ **І власне приміщення, в якому знаходиться Музей, пов’язане з подіями Голокосту - під час війни в будинку переховувались три дівчинки з єврейської родини Соловійових, їх з гетто викупив власний дідусь.**

*Врятовані єврейські дівчатка: Ольга, Галина і Тамара Соловйови
з матір'ю Лізою*

Експозиція Музею має кілька тематичних частин: «Голокост та Пам'ять», «Праведники народів світу», «Єврейський опір» та «Воїни дому Іакова».

✕ *Частина експозиції: “Праведники народів світу з Поділля”*

- * *Сторінка з єврейського молитовника з текстом трактату “Піркей Авот” (“Повчання батьків”)*

Також в Музеї діє власний архів з копіями архівних документів, оригінальними матеріалами, переданими тими, хто пережив Голокост, родичами чи друзями тих, хто загинув. Доступ до справ архіву мають усі дослідники, які вивчають тему Голокосту на Поділлі.

Частина експозиції: Мистецтво і література про Голокост на Поділлі

Проскурів, 8 липня 1941 року.

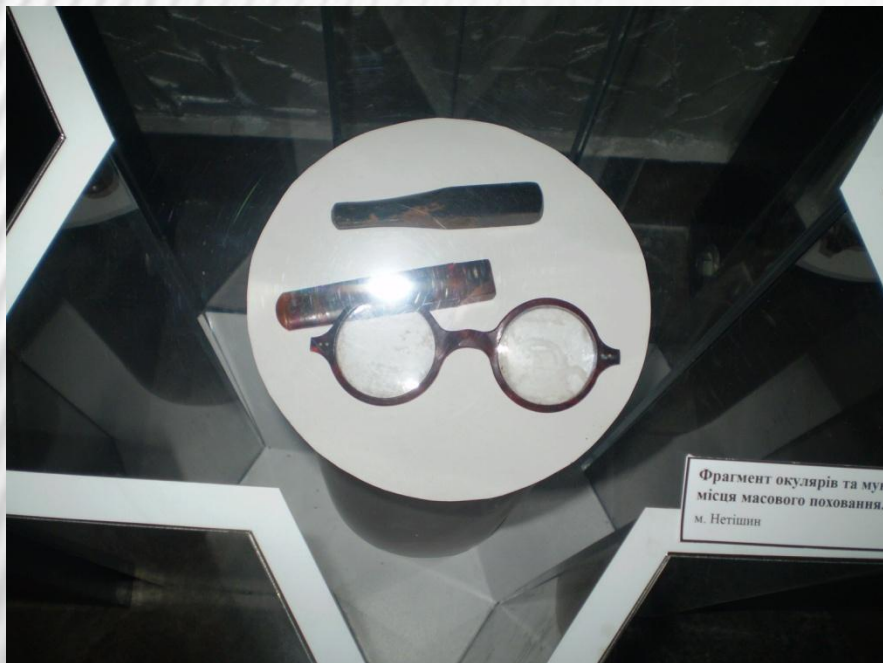
Чужинці розповзалися по Проскурову, намагаючись оволодіти кожним куточком. Скоро мотоциклісти досягли й вулиці Комерційної, котра перетинала Олександрівську; за ними тяглися криті брезентом вантажівки, вщерть набиті солдатнею, побрязкували траки; що то – танки, ні Марія, ні Микола Іванович сумніву не мали. Вулиця, по якій сунула наступаюча сталева армада, застогнала, захрипіла, наче її різали; тонко і жалібно заголосили шибки, що подекуди вціліли, – ну, чистісінько, як покійників несуть: не армада завойовників, а похоронна процесія!

Микола Мачківський, «Пароль «Проскурів»

Фонди Музею налічують близько 1500 предметів – речі, що належали жертвам нацизму, тим, хто вижив, членам їхніх родин та Праведникам народів світу.

- × *Фрагмент окулярів та мундштука з місця масового поховання (м. Нетішин)*

- × *Флакони з місця масового поховання (м. Нетішин)*

Завдяки роботі спеціальної музейної програми «Пам'ять»: публікаціям в пресі, де розповідається про роботу музею, регулярним зустрічам з членами єврейської громади, місцевими жителями та відвідувачами музею, постійно здійснюється поповнення фондів Музею.

Серед експонатів, представлених в експозиції музею, один з найзворушливіших – скатертина, зв'язана гачком у проскурівському гетто Ідою Мардер в 1942 році.

✘ Іда того ж року загинула, але перед смертю подарувала скатертину своїй подрузі та нареченій брата – Марії.

✘ На фото зліва: Марія (Маруся) Михайлівська, якій був призначений подарунок. Внизу: супроводжуючий напис, зроблений рукою Іди.

Лиса
добручу и
должно и
родной памяти
мужной и доброй
от сестры и
ом сестры
8/VI 1946
В Тяжолме
Тирасполь
Церковь

Ида Мардер та її брат Семен

Меморіальна та освітницька діяльність музею. *Виїзні заходи - 70 років трагедії в селі Шарівка*

Музей також має пересувну виставку «Голокост і Пам'ять», з якою постійно проводить заходи присвячені історії Катастрофи на Хмельниччині в містах та містечках області.

Так, 4 листопада 2012 меморіальні заходи відбулися в селі Шарівка, Ярмолинецького району, Хмельницької області. У той день було страчено понад триста єврейських мешканців села Шарівка та багатьох єврейських втікачів з сіл Зінков, Михайлівка, Правдівка і Сутковець.

Про це розповів один із свідків різанини Р. Лобода, який прийняв участь в церемонії і взяв слово біля могили.

Але до того в місцевій школі була розташована виставка "Голокост і пам'ять». *На фото: Урок-екскурсія в Шарівській школі веде Надія Уфімцева (зліва, біля вікна)*

Меморіальна та освітницька діяльність музею

Виїзні заходи - 70 років трагедії в селі Шарівка

- ✦ Після екскурсії діти з вчителями, жителі та гості Шарівки прийшли на край села, де на пагорбі височить меморіал, встановлений з допомогою Хмельницького фонду «Хесед Бешт». Діти читали поетичні рядки, присвячені трагедії єврейського народу, а потім присутні схилили голови в хвилині мовчання.

Меморіальна та освітницька діяльність музею *Виїзні заходи - 70 років трагедії в Деражні*

Немає в Хмельницькій області села чи міста, якого не торкнулася б трагедія Голокосту. Не є винятком і районний центр Деражня. Восени 1942 року нацисти разом з посібниками розстріляли тут понад три тисячі євреїв Деражні і довколишніх сіл. Волонтери Фонду «Хесед Бешт» у Деражні разом з працівниками музею та нащадками тих, хто пережив нацизм розчистили місце братської могили на околиці міста. Пам'ять про загиблих на річницю трагедії була відзначена проведенням відкритих уроків для учнів 9-11-х класів. ***На фото: обговорення відкритого уроку-екскурсії в Деражні***

Меморіальна та освітницька діяльність музею
Зустріч українських та німецьких студентів в музеї

Меморіальна та освітницька діяльність музею

Зустріч в клубі толерантності

Меморіальна та освітницька діяльність музею

Обмін досвідом

Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту єврейська громада Хмельницького зустріла, провівши поминальні молитви і запалюючи свічки на місцях масових поховань репресованих окупаційним режимом євреїв.

Крім того, до Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту Хмельницький благодійний фонд «Хесед Бешт» провів круглий стіл з представниками музеїв і бібліотек Хмельницької області. Його метою було ознайомлення працівників даних установ з роботою музею Пам'яті жертв Голокосту.

Серед запрошених до діалогу були: головний спеціаліст Обласного управління культури, релігії та національностей Тетяна Смолій, директор Державного історико-культурного заповідника «Межибіж» Олег Погорілець, представники Обласного краєзнавчого, обласного літературного музеїв, музею Проскурівського підпілля, Обласної наукової бібліотеки ім. М. Островського.

Меморіальна та освітницька діяльність музею *Обмін досвідом*

Експерсію по оновленій торік експозиції музею Пам'яті жертв Голокосту, провела менеджер з культурно-просвітницької та общинної роботи Надія Уфимцева. Напередодні Міжнародного дня пам'яті жертв Катастрофи єврейського народу, яка залишила свій кривавий слід на Поділлі, цей захід ознайомив учасників круглого столу з можливостями музею, наповненістю його виставок і значущості в сегменті історичної спадщини нашого краю.

Меморіальна та освітницька діяльність музею

Обмін досвідом

Надія Уфімцева, що нещодавно повернулася з Єрусалиму, де вона проходила стажування на семінарі в Міжнародній школі вивчення та викладання Голокосту Яд Вашем, розповіла про методику подачі інформації про Голокост учням шкіл та інших навчальних закладів міста, які проходять факультативні та позакласні заняття в приміщенні музею, вивчаючи Голокост за освітньою програмою.

Круглий стіл розкрив перед його учасниками нові можливості спільної співпраці. За його результатами на травень 2013 було заплановано спільний навчальний захід для співробітників музеїв міста та області. З бібліотеками намітили ряд заходів у розрізі теми «Визначні дати та події на Поділлі».